

GONDOK és eredmények

(A kik figyelemmel kísérték »Levelezőink írják« rovatunkat, tapasztalhatják, hogy levelezőink az utóbbi esztendők során, de különösen idén, igen sokat fejlődtek. A közölt levelek többsége önálló cikként is megállja helyét. Úgy érezzük, hogy kinőtték ezt a rovatot. Ezért megszüntetjük és helyette »Gondok és eredmények« címmel újat nyitunk. Itt fognak beszámolni könyvtárosaink problémáikról és eredményeikről; a jó, általánosítható munkamódszerekről szóló leveleket »Könyvtárról — könyvtárra« rovatunkban közöljük, a rövidebb tudósításoknak pedig a hírek között adunk helyett. Mindez azt is jelenti, hogy a jövőben nem kevesebb, de még több levelet fogunk közzélni. A szerk.)

AZ ÚJ NÉPKÖNYVTÁRI TISZTELETDIJ RENDSZERRŐL

A népkönyvtárosi munka évekkel kevesebb társadalmi munka volt. A tiszteletdíj rendszert csak 1952-ben vezette be a Népművelési Minisztérium, azonban a megszabott feltételeket csak igen kevés népkönyvtáros tudta teljesíteni. (Csak a nagyközségek.) Így került sor arra, hogy a díjazás rendszerét ez év júniusában megváltoztatták. Azóta öt hónap telt el. Hogyan fogadták az új normát népkönyvtárosaink? Röviden: nem nagy lelkesedéssel. Könyvtárosaink véleménye kettős. A kik a régi norma alapján nem részesülhettek tiszteletdíjban, örültek az új rendszernek. Számukra lehetővé vált, hogy havi 50, jobb esetben 80 forint tiszteletdíjat kapjanak munkájukért. Meg kell jegyezni, hogy ezek is csak addig örültek, amíg megtudták, hogy az 50 forint tiszteletdíjtól milyen nehéz lesz a 80, vagy 100 forintos díjazásig eljutni.

Azok a népkönyvtárosok, akik már az előző rendszer szerint is kaptak tiszteletdíjat, borúlátóan néztek az új norma elé. Aggodalmuk jogos volt, mert az eddigi 196 forint helyett 80, — jobb esetben 100 forintot kaptak. Másrészt a régi tiszteletdíjat a jelenlegi körülmények között képtelenek elérni. Ha csak a könyvtárak könyvellátását, vagy könyvvállományaik összetételét nézzük is, már akkor látjuk, hogy valóban nagyon nehéz feladatokat kell teljesíteni.

A somoskőújfalu népkönyvtár egyike jól működő könyvtárainknak. A régi norma szerint a könyvtáros elérte a 196 forintos tiszteletdíjat. A község lakói-

nak száma 2200 fő. Jelenleg 230 olvasó van, az utolsó havi forgalom 650 kötet. A könyvtáros 75 pontot kapott (= 100 forint). A könyvtár külön helyiségben van, 1200 kötet a könyvvállománya, ennek 60%-a szépirodalmi mű. A kölcsönzési idő hetenként kétszer-két óra. A könyvtáros, Rácz Pál üzemi kőműves 1949. óta szorgalmasan végzi a könyvtárosi munkát. Ahhoz, hogy Rácz Pál elérje a régi tiszteletdíj összegét, illetve megközelítse azt, 26 ponttal kell többet szereznie a mostaminál. Műt jelent ez számára? Azt, hogy az olvasók számát 230-ról 330-ra, a kölcsönzött kötetek számát pedig 650-ről 850-re kell emelnie. Szerintem, és Rácz elvtárs szerint is, ezt az eredményt a heti 2x2 órás nyitvatartással nem lehet elérni, mert egy óra alatt 53 könyvet kellene kölcsönöznie.

Az ilyen nagyarányú forgalomemelés, ha egyáltalán lehetséges, csak a téli hónapokban képzelhető el, mert a 60% szépirodalmi mű nem egyformán kedvence még az olvasónak. Az ismeretterjesztő, vagy a politikai műveket pedig még elég kevesen olvassák. Rácz elvtársnak tehát meg kell hosszabbítania a nyitvatartási időt, ami azt jelenti, hogy ezután kevesebbet törődhet a könyvtár csinosításával, kevesebb mesedélutánt, dia-filmvetítést szervezhet, nem takaríthatja rendszeresen a könyvtárat — mert azt is ő, illetve felesége végzi — ennek elhanyagolása később az olvasók számának csökkenéséhez is vezethet. Kérdéses továbbá az is, hogy a megyei könyvtár letétanyagából megfelelő művekkel fel tudja-e tölteni a könyvvállományát.

Helytelen az új díjazási rendszer azért is, mert egyformán értékeli a kis és nagyobb lélekszámú községek könyvtársainak munkáját. Pedig világos, hogy egy kis lélekszámú községben könnyebb elérni 100 forint tiszteletdíjat, mint a nagyobbban.

Egy-egy községben nehéz társadalmi munkás könyvtárost találni. Azonban sokkal könnyebb volna, ha minden népkönyvtáros — más formában, mint eddig — tiszteletdíjban részesülne. Tudom, hogy ez igen nagy kiadást jelentene az államháztartásnak. Azonban a többletkiadás egyrésze már akkor megtérülne, amikor a megyei, vagy járási könyvtárnak nem kellene két-háromszor kiszállnia megfelelő könyvtáros keresésére. Másrészt a könyvtárak tartalmi munkája is megjavulna, mert jobban érvényesülne a megyei és járási könyvtáros oktató és ellenőrző tevékenysége, amely helyett most gyakran a könyvtárak átadásával töltik el a szervezők az időt. Egy jobb tiszteletdíj rendszer azt is eredményezné, hogy a könyvtárakból kevesebb könyv veszne el, ez szintén csökkentené a többletkiadást. A népkönyvtárosok azt mondják, hogy a népművelési ügyvezető, vagy a kultúrotthon igazgató 2—300 forint tiszteletdíjat kap — sok esetben kevesebb munkáért —, sérelmezik a saját helyzetüket. Úgy gondolom, ideje lenne véget vetni az ilyen és hasonló szóbeszédnek. A jelenlegi norma felett nyissa meg a vitát a könyvtárosok folyóirata, az a véleményem, hogy nem lesz eredménytelen.

Ferencz Rudolf

a Nógrád Megyei Könyvtár munkatársa

(Ferencz Rudolf elvtárs levelével nem értünk mindenben egyet, de mivel a tiszteletdíjkérdést magunk is megoldatlannak tartjuk — közöljük, abban a reményben, hogy segít előbbre vinni az ügyet. A szerk.)

AZ ÍRÓGÉP-HIÁNYRÓL

Van egy nehézségünk, amnyira elemi, hogy szinte szégyeljük a nyilvánosság elé hozni. De mert tudjuk, hogy sok más könyvtárat is érint, szeretném felhívni a figyelmet rá: nincs írógépünk és kifizetésünk sincs rá, hogy hozzájussunk. Régi panaszkodásunk ez, amelyet tavaly a szakmai központunk révén kíséreltünk megol-

dani úgy, hogy a költségvetésben gondoskodtunk a vásárláshoz szükséges pénzről. Pénzünk tehát van, de féltő, hogy nem tudjuk felhasználni, mert nincs kiutalásunk írógépre.

Az óbudai kerületi Szabó Ervin könyvtár 31 éves, több mint 30 000 kötet könyvvel rendelkezik. A felszabadulás előtt az időnként itt foglalkoztatott »állástalan diplomások« két írógépen is gépelelték a legkülönbözőbb annotált katalógusokat. Céduláik nagy részét ki kellett dobniuk. Helyettük kézírásos, silány külsejű címlírásokat tettünk. A katalógus kérdése talán a legfontosabb, de panaszkodhatnánk a három példányban benyújtandó jelentések, tervek, jegyzékek, perlések, levelek leírása miatt is. Hiába kilincselünk a népművelési osztály egyébként is túlterhelt írógépeért, végül mindent munkaidőn kívül, privát gépen kopogunk le. Azt hiszem, erről beszélnünk kell, hogy megszabaduljunk a mindennapi bosszúságtól és hogy több időnk és erőnk maradjon az olvasókkal való foglalkozásra.

Intézményesen kellene gondoskodni arról, hogy a nagyobb könyvtárak kiutalást kapjanak írógépvásárlásra. Magam részéről megígérem, hogy az új írógépen minden időszerű problémáról azonnal írni fogok az általunk nagyon szeretett A Könyvtárosnak.

Becki Andorné

a III. kerületi tanács 8. sz.
Szabó Ervin Könyvtárának munkatársa

IDEJÉTMÚLTA PROBLÉMA?

Egy idejétmúltá problémához szeretnék hozzászólni.

Mint olvasó, egyik legnagyobb tudományos könyvtárunkban jártam és ott hallottam, hogy a könyvtár munkatársai szerint nem helyes laikus olvasónak kiadni egyes tudományos, vagy irodalmi értékű könyveket, ha azok eldöntötteen téves nézeteket tartalmaznak. Ezen az alapon például egy harmadik gimnazista nem kapta meg Szerb Antal magyar irodalomtörténetét.

Szerintem ez teljesen hibás eljárás. Azt hisszük talán, hogy az az érdeklődő diák másutt nem szerzi meg ezt a könyvet? És ha nem szerzi meg, miért marad-e téves irodalmi értékelésektől? És ha mentes marad, azzal marxista értékelés birtokába jut már? És ha igen, megér

egy félt fillért az olyan »marxista nézet«, amely nem az ellenkező nézetekkel való vitában szilárdult meg? Szeretném itt felhívni a figyelmet Pándi Pálnak az Irodalmi Ujság október 30-iki számában megjelent Nyílt levelére, annak is az egyetemi, világnézeti oktatás gyengéit, az »egykönyvűség« álláspontját bíráló részére!

Azt kérdezhetjük, mi a biztosítéka, hogy ez a diák Szerb Antál befolyása után marxista álláspont hatása alá is kerül majd. De oly kevéssé bízunk talán az érdeklődő fiatalok heves őszinteségében, hogy azt hisszük, az a diák például az iskolában véka alá rejti majd véleményét, ha az történetesen egyezik Szerb Antáléval? Vagy annyira bizalmatlanok vagyunk az iskolai irodalomtanítás iránt, hogy nem hisszük, hogy eredményesen venné fel a vitát ezzel a nézetmel? De ha még így is lenne, nem ér-e többet nekünk egy gondolkodó ember, ha pillanatnyilag nem is marxista módon gondolkodik, mint az olyan, aki bevágott valami marxista értékelést, de gondolkozni nem tud? Az előbbiből lehet még marxista, ez a társadalmon, a nevelésen, tehát rajtunk áll. De alkit leszoktattunk a gondolkodásról, abból csak bürokrata lehet.

Mündeből az következik, hogy nem kell tartani az érdeklődő laikus olvasóktól, hanem kezelniük kell adni minden tudományos értékű könyvet, mégha az világszemléletünkkel ellentétes is, feltéve, ha az olvasó épp azt a könyvet kéri. Az ellenség nyilván nem ezekből fogja agitációs fegyvertárát kiegészíteni, és ha mégis megpróbálná, rajtunk áll, hogy kiüszük kezéből a fegyvert a jóhiszeműek nevelésével, meggyőző érveléssel és az ellenséges szándék politikai leplezésével. Ehhez viszont a könyvtárosnak is hozzá kell járulnia.

Tekintve, hogy efféle kritikusan kezelendő könyvek a népkönyvtárakban és kisebb üzemi könyvtárakban nincsenek, a probléma csak a megyei és a tudományos könyvtárakra vonatkozik, ahol megfelelő, hozzáértő könyvtárosok is vannak. Épp ezért ennek ma, a népfrontpolitika idején, amikor a közügyekhez bátran szóló, önálló emberek százezreire van szükség, meghaladott problémává kell lennie.

Gadó György
tanár

EGY ÚJ OLVASÓKÖR ÉS A NÉPKÖNYVTÁR

Községünkben a háború előtt már volt olvasóköri, ahová a gazdák piac alkalmával, esténként és vasárnaponként eljártak. Ennek az olvasóköri könyvtára is volt; megmaradt könyveit én a népkönyvtár részére megszereztem.

A felszabadulás után a gazdák csak a szomszédokkal jöttek össze beszélgetésre, ha nem akartak a kocsmába menni. Egyre több olyan hang hallatszott, hogy milyen jó is volt akkor, amikor még megvolt az olvasóköri és oda eljárhattak. Ez év elején a megyei népművelési osztályról kint járt egy elvtárs és a tanácselnök helyettessel együtt meghívott néhány gazdát a könyvtárba. Itt a gazdák elmondták, hogy szívesen eljárnának egy olvasó- és társalgóköribe, de az lehetőleg a falu központjában legyen, mert szeretnének mindenről tudomást szerezni. Így határoztuk el, hogy az olvasóköri helyisége a könyvtár olvasóterme lesz, ahol rendellekzésükre állnak a napilapok, folyóiratok, az egész könyvtár. Az olvasóköri pünkösd vasárnap tartotta alakuló gyűlését, amelyen kimondták, hogy az összejöveteleket az őszi munkák befejezése után megkezdik. Október közepén össze is jöttek szombat este a gazdák egy kis beszélgetésre, de az olvasóköri rendszeres látogatására csak december elején kerülhet sor, mert a mezőgazdasági munkák még nem fejeződtek be. Így az olvasóköri működéséről még nem tudok sokat írni, csak annyit, hogy a gazdák tele vannak tetterekészséggel és rendezvényt terveznek, hogy a hiányzó felszerelési tárgyakat és amire még szükségük lesz, megvásárolhassák.

Talán azt is meg kell említenem, hogy az olvasóköri nemcsak földműveseket sorol majd tagjai közé, hanem foglalkozására való tekintet nélkül tagja lehet mindenki, aki magának vállalja az alapszabályokat. Az alapszabályra azért van szükség, hogy a tagok érezzék, milyen felelősséggel tartoznak az olvasókörirel szemben.

Rostás Lászlóné
községi könyvtáros, Nagybajom

A legtöbb kárt szenvedett szigetközi népkönyvtár részére 200 kötet könyvet ajánlott fel a Szolnok Megyei Tanács Verseghy könyvtára (Győr-Sopronmegyei Hírlap).